

HOST

KLUCI Z GLASGOW

MARGARET
MCDONALDOVÁ

BOLESTIVĚ SYROVĚ ZKOUMÁNÍ
MUŽSKÉHO PŘÁTELSTVÍ
SEXUALITY A TOHO, CO TO
ZNAMENÁ MILOVAT.

SIMON JAMES GREEN,
SPISOVATEL

MARGARET MCDONALDOVÁ
KLUCI Z GLASGOW

MARGARET
MCDONALDOVÁ

KLUCI
Z GLASGOW

PŘELOŽILA
AGÁTA HAMARI
BRNO 2025

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Glasgow Boys

Copyright © Margaret McDonald, 2024
This edition published by arrangement
with Faber & Faber Limited, London, UK
All rights reserved

Cover design by Jonathan Pelham
Cover photographs © Stocksy
and © Niall Miller / Millennium Images, UK
Translation © Agáta Hamari, 2025

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2025

Překlad této knihy vychází s laskavou finanční podporou
překladačného fondu Publishing Scotland.
The translation of this title was made possible with the help
of the Publishing Scotland Translation Fund.

Publishing
Scotland

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2555-3 (PDF)

ISBN 978-80-275-2556-0 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2557-7 (MobiPocket)

VĚNOVÁNO CAITLIN

Když se k sobě uprostřed noci otáčejí, šeptají, aby nemluvili moc nahlas. Obracejí se na bok a čelem k sobě na opačných stranách pokoje, tlumeně mumlají do polštáře. Pokládají ruku na dřevěnou komodu stojící mezi jejich postelemi. Místnost je dost malá na to, aby je dělil jen ten jediný kus nábytku. Takhle se navzájem dotýkají, aniž se musejí dotknout doopravdy. Takhle si sdělují *měl jsem noční můru a jsi tam a jsem tady*. Tohle je jejich způsob.

1 BANJO

Banjo kopne do zdi, otočí se k ní zády a opře se o ni. *Patnáct minut*. Skoro dorazil včas. Tak proč ho posílají na chodbu? Co je to za trest — přijít o vyučovací hodinu? To zase vymyslel nějaký chytrolín.

Řekli mu, že má zůstat po škole. Radši by tam zkejsl na Boží hod než dnes.

A vzápětí se mu podaří vyvolat rvačku. Stane se to takhle: Banjo na noze ucítí vlhko a zastaví se. Přejede si rukama zezadu pod kolena a zjistí, že jsou mokrá.

„Co to má bejt?“ podívá se přímo uprostřed chodby. Lidé se na něj dívají. Banjo jejich pohledy opětuje. Ne že by někdo zrovna držel lahev s vodou. Otočí se. Na podlaze za ním zůstala mokrá cestička.

Sáhne si na spodek batohu. Teče jeho lahev.

„No to snad není pravda!“ Shodí batoh na zem a přidřepne si k němu. Všechno je úplně promočené. Sešity, učebnice, oblečení na tělocvik. Všechno. Banjo to vyhází na podlahu, ale ruce ho svrbí nutkáním

do něčeho praštit. Nadechne se, posbírání si věci a postaví se.

„Grr!“ Dupne nohou.

Všichni v kilometrovém okruhu nadskočí.

Tahle nová škola je ve zkratce naprosto stejná jako kterákoli jiná druhořadá škola v East Kilbride kus od Glasgow. Kus od všeho. Tytéž šedivé chodby. Tentýž pach zaschlého potu. Tentýž vyvanulý pocit beznaděje. Banjo tomu dává měsíc, možná dva, a pak bude pryč. Ne proto, že by byl takový potíživý, ale proto, že má vážně ujetou karmu. Vždyť je to jeho první den. Potřebuje aspoň *chvilku klidu*, do prdele.

Ještě mu nepřidělili skříňku, takže se i se všemi svými věcmi v náručí vydá na dvůr a přemýšlí, co má dělat s batohem, z něhož stále kape voda.

Zpozoruje skupinku kluků, co se tam poplakuji. Vypadají zhruba v jeho věku. To ale není ten důvod, proč si jich Banjo všimne.

Všimne si jich, protože jeden z nich odhodí obal od brambůrků. Prostě ho vytáhne z kapsy a mrští ho na zem, jako by celý svět byl jeho osobní popelnice. Zeširoka se zazubí, jako by mu snad vůbec nezáleželo na vysychajících oceánech. Ten kretén je blondatý, vysoký a nejspíš oblíbený takovým tím způsobem, jakým bývají oblíbení všichni namyšlení debilové. Dokonce je navzdory ubohé skotské náhražce slunečního svitu trochu opálený, zatímco Banjo vypadá jako bílá krabice mléka s červeným vrškem.

Banjo se bohužel vydá k nim. Chyba číslo jedna.
„Hej,“ oboří se na něj.

Všichni se k němu otočí.

„Vemeš to a vyhodíš to?“

Kretén zamrká. „Promiň, cože?“

„Tak vemeš to a vyhodíš to, nebo co?“

Kretén se podívá, kam Banjo ukazuje, a pak pohled zase zvedne. „Co je ti po tom?“

Vzdouvá se v něm vztek a drtí mu vnitřnosti horkou, upocenou pěstí. „To to nemůžeš vyhodit?“ vypraví ze sebe Banjo. „Vodpaďák máš asi tak dvě vteřiny vocaď.“

Kretén se zakření. „Ty jako patříš k výboru pro životní prostředí, nebo jak? Že tady chodíš a říkáš lidem, aby po sobě *sbírali odpadky*?“

Ostatní kluci se zasmějí.

Banjo zaryje nehty do dlaní. Utlumí to narůstající záchvat zuřivosti. „Viděl sem, jaks to hodil na zem,“ procedí přes zaťaté zuby a snaží se artikulovat. „Tak moh bys nebejt takovej debil a prostě to vyhodit do koše?“

„Kdes přišel k tomu přízvuku? Přímo *vuprostřed* Glasgow?“ Vypískne to vysokým, nosovým hláskem, přestože ten Banjův je položený hluboko. Teď už se ozývají výbuchy smíchu. Banjo cítí, jak se mu do obličeje hrne krev. Jako by East Kilbride byla nějaká nóbl oblast. Jasně, centrum města to zrovna není, ale leží přece v centrální části Skotska.

„Jo, přesně.“ Banjo v úsměvu vycení zuby. „Přišel sem k němu přímo v rigolu.“

Podle toho, jak Kretén šponuje uši, vidí, že mu tak úplně nerozumí.

„Vodpadák,“ vysloví Banjo zřetelně a ukáže na koš.

„Ahááá, já už to chápu.“ Kretén vykulí oči, jako by došel k nějakému obrovskému poznání. „Máš z toho provize?“

Pár jeho kamarádů se ušklíbne. Banja samým nastváním brní kůže, upoceně a dusivě.

Pomalou a klidně řekne: „Seber-po-sobě-ty-zkurvený-vodpadky.“

„Ty touhletou nevymáchanou hubou líbáš svoji mámu?“ Kretén povytáhne obočí. „Dělám to z dobroty srdce. Kdybych neházel smetí na zem, tak by školníci neměli práci.“

V Banjově těle něco vybuchne. Rve mu to vnitřností takovou silou a tak náhle, až se s ním zatočí svět, zčerná mu zorné pole. Všechno. Když zase přijde k sobě, tiskne Kreténovi hlavu na beton, pěstí ho drží za vlasy, tlačí mu koleno do zad a ječí: „*Seber to, ty sráči mrňavej!*“

Vůbec na sobě necítí cizí ruce, jak ho lidé tahají pryč, neslyší křik ani posměšky, dokud ho kdosi bez cavyků nepopadne za paži a nezarází do ní převod krve.

Někdo s ním smýkne nahoru.

„Co si proboha myslíte, že děláte?“

Banjo hledí do tváře ředitelky, která má vlasy sčesané do přísného uzlu. Třeští oči jako mrtvá ryba v supermarketu. To je všechno, co Banjo při pohledu na ni vidí. Rybu.

„Úplně mu hráblo!“ Kretén se vyškrábe na nohy. Tvář má umazanou od hlíny a vlasy na jedné straně rozčuchané. „Já jsem nic neudělal!“

Banjo zvedne obal od brambůrků ze země a narve ho Kreténovi do obličeje. „Kdybys to po sobě kurvadrát *sebral!*“

Ředitelka škusne jeho paži takovou silou, až má Banjo pocit, že mu snad vykloubila loket.

„Do ředitelny, oba dva,“ nařídí. „Hned.“

Zírá na ně. Její bledý obličej zrudl, čímž jaksí vypadá ještě bledší, a tu a tam jí na něm vyskákaly červené skvrny.

„Chci slyšet vysvětlení a důvod, proč bych vás oba neměla dočasně vyloučit.“

„Mě?!“ Kretén se rozhlédne kolem, jako by právě končilo drama o pěti dějstvích.

„Samozřejmě neexistuje žádný důvod, proč tě přišpendlil k zemi, že?“

„Tak moment, on mě *nepřišpendlil...*“

„Kyle,“ přeruší ho ředitelka, „tohle není poprvé, co jsi tady. Jasně jsem ti vysvětlila, že příště to bude naposledy.“

„Skvělý, co to do...“ zasměje se Kyle.

„Von to nezačal,“ skočí mu do řeči Banjo, než Kyleovi rupne cévka. Protože je to pravda. Banjo není žádný zbabělec.

„No hurá!“ Kyle vystřelí ruku k nebi.

„A dost.“ Ředitelka se podívá na Banja. „Můžeš mi vysvětlit, co se stalo?“

„Nechtěl sebrat vodpadky.“ Banjo pokrčí jedním ramenem.

„Jo, tak tím jsi teda zachránil planetu, fakt kurva gratuluju...“ zatleská Kyle.

„Tady jsi na velmi tenkém ledě!“ zahřmí ředitelka. „Už ani jedno takové slovo, nebo vás oba vyloučím.“

Po té informaci oba dva ztichnou.

„Chcete mi namluvit, že to začalo kvůli smetí?“ hledí ředitelka nechápavě.

Kyle mlčí. Banjo přikývne.

Ředitelka si povzdechne. „Banjo, chápu, že to doma možná nemáš lehké.“

Kyle se na něj úkosem podívá. Banjovi hoří celé tělo studem.

„Ale proto ještě nemusíš vyvolávat rvačky. Dneska jsi tady první den.“

Banjo křečovitě tiskne čelisti.

„Dobře, takže prosím běžte ven, ať můžu zavolat vašim rodičům.“

„Co?“ Banjo se okamžitě napřímí na židli.

„Počkejte na vrátnici.“

Odejdou.

„Komu že volá?“

„Naser si.“ Kyle do něj strčí.

„Jo?“ Banjo se otočí na patě a vytáhne se na špičky přímo v Kyleově osobním prostoru. „Mám ti jednu fláknout?“

„Někoho, kdo vypadá jak malej prvňáček, se fakt nebojím...“

„Prvňáček?“ vyštěkne Banjo. Je mu sedmnáct, do hajzlu. Už má skoro hotovou školu. V jeho hlavě se zformuje nový typ vzteku — zahořklý. Kyle zjevně rýpe do jeho výšky.

„Pánové!“ zavolá za nimi ředitelka.

Posadí se před ředitelnu. Stěny někdo namaloval podivnou barvou v odstínu míchaných vajíček a v ostrém poblikávajícím světle žluté zářivky vypadají ještě hůř. Sedačky jsou z křehkého plastu, po stranách se rozpadají a uprostřed je roztavilo teplo nesčetných zadků.

Jakmile Banjovi klesne tepová frekvence, hněv z něj opadne, jako kdyby někdo v jeho břicho spláchl záchod. Modřina vybarvující se na Kyleově tváři to moc nevylepší.

Příchod Kyleovy mámy situaci ještě zhorší.

„Už toho mám plný zuby, Kyle,“ sykne a snaží se mluvit potichu. Banjo hledí do země, jako by kárala jeho.

„Já za to nemůžu!“ sykne zpátky Kyle. Banjo si připadá jako zplesnivělý sýr, který zapomněli ve spíži.

Kyle se postaví a vydá se s mámou pryč.

„Vypadá, že je přťavej, ale...“

Dveře se zabouchnou.

Banjo hlasitě vydechne, předkloní se a opře se lokty o kolena. Cíví na svoje ruce. Bolí ho, klouby má červené a nateklé. Krev mu neteče. Zatne pěsti a do ramenou mu vystřelí povědomá ostrá bolest.

Zavře oči.

Někdo stojí nad ním, je cítit dezinfekcí. Trochu upocení, vyzařuje teplo, je plný života. Připravený dát ho zase dohromady. Nikdy s ním nezacházel hrubě, ani když si za to Banjo mohl sám.

Banjo si občas říká, že možná právě proto to vůbec dělá.

Paula z Banja samozřejmě celou dobu není kdovíjak na větvi. I když Banjo ví, že jí ho do péče svěřili dočasně a že jí nemusí vůbec nic dokazovat, stejně ho štve ten její zklamaný výraz se semknutými rty, kterého se mu dostává. Aby řekl pravdu, Paula to bere trochu líp než většina ostatních pěstounů: nevytahuje to, nechce to prodiskutovat, prostě to nechá plavat. Banjovi je přesto jasné, že zrovna neskáče do vzduchu radostí, že jí přidělili právě jeho. Ani si vlastně není jistý, jak moc si pěstouni můžou vybírat — vypadá to, že jim hodí na krk kterékoli dítě v nouzi.

Čeká venku a ona mu mezitím napíše: *Už jedu*. Sice měl dneska být po škole, ale místo toho ho teď poslali domů. To nejspíš něco znamená. Banjo nemá tušení co. Šoupá nohama, aby mu z tenisek neunikalo teplo. Zrovna začalo září, v nose ho štípe ostrý chlad a všechny jeho smysly zaplavuje studený vzduch podzimního podvečera.

Cestou domů v autě mlčí. Paula taky.

Banjo se opře hlavou o okénko a sklo se zamílí jeho dechem. Setře ho rukávem.

„Pudu si zaběhat,“ oznámí Paule, když dorazí k ní domů.

„Na večeri buď zpátky,“ nařídí mu ona, jako by Banjo vůbec kdy jedl s nimi u stolu a neodnášel si talíř do pokoje po jejím synovi. Ten týpek není mrtvý — akorát je mu třicet.

„No jo,“ zahuhlá Banjo. A vyběhne.

Donutí se utíkat dál než obvykle. Vzduch už je pořádně ostrý a Banja bičují poryvy větru. Ztratí se a chvíli krouží okolo, až konečně narazí na povědomou ulici.

Večeri prošvihne. Čeká na něj na talíři.

„Ohřej si ji v mikrovlnce, jestli to je potřeba!“ zavolá na něj Paula z obývacího pokoje.

„A přidej si!“ dodá její manžel Henry.

„Díky,“ křikne Banjo, ale obýváku se vyhne a od vleče se nahoru. Jsou tak milí, až ho to děsí. Nutí ho to vyměknout, dokonce kvůli tomu vyměknout chce, ale když to udělá, nemá šanci přežít.

Nádobí po sobě ovšem umyje. Není prase.

Klouby na rukou ho pořád palčivě bolí. V noci se Banjo na bolest soustředí, a pokouší se tak odpoutat svou pozornost od té obří černé díry ve své hrudi, jenže to nefunguje. Díra ho vtáhne dovnitř, stejně jako vždycky.

Jde totiž o to, že si Banja přehazují z ústavní do pěstounské péče a zase zpátky už od doby, kdy mu bylo deset. Dřív uměl všechno potlačit a uzamknout někde hluboko v sobě. Ale teď si to nosí všude s sebou: ty prožluklé výčitky, co se dmou v jeho vnitřnostech a drásají je do krve. Nechá slzy stékat do uší, až ho z nich svědí čelist. Pláče si do pusy a v pomalých,

pravidelných výdeších to vypouští ven, jak je na to zvyklý.

Občas má pocit, že už se konečně přenesl přes celou tu příšernost, co se stala před třemi lety, ale pak ho to znovu sejme obrovskou silou, jako by žádný čas neuběhl.

2 FINLAY

Finlay dorazí na glasgowské hlavní nádraží, vystoupí z vlaku a uchváceně se rozhlédne kolem. Všude okolo spěchají lidé, jako by měli do paměti zapsaný každý spoj a cestu si naplánovali do poslední vteřiny. On nikdy předtím vlakem nejel. Autobusy jsou levnější. Teď však nese zavazadla: celý jeho život nacpaný do jediné sportovní tašky a batohu.

Strčí do turniketu jízdenku a protáhne se kolem, načež ho uvítají obchody, stánky s květinami, kavárny, lékárny, Marks & Spencer, drogerie Boots, Costa Coffee — je toho až příliš.

Finlay ví, že by měl být nadšený. Tohle je všechno, co si vždycky přál.

Jenže nemůže myslet na nic jiného než na ulice a budovy, které mezi nimi teď teoreticky leží. Z nějakého důvodu mu ta vzdálenost připadá menší než šířka dřevěné komody. Už je to skoro tři roky, co žili v centru Glasgow. Je těžké si nepředstavovat, že by na něj mohl narazit.

Jenže dumat nad tím je úplně k ničemu. Finlay tu myšlenku zaplaší. Na mapě v telefonu vyhledá zastávku metra. Najde ji na náměstí St Enoch Square a sjede po dvou eskalátorech do temného vlhkého podzemí, kde to páchne mokkými novinami a močí. Pohltí ho fronta a on na automatu na jízdenky zběsile pátrá po směru na West End, ale pak to vzdá.

„Kam to bude?“ Pracovnice metra natočí ucho k plastové přepážce.

„Ehm, na Glasgowskou univerzitu.“ Finlay se vytáhne na špičky. Když si uvědomí, že tak se žádná zastávka nejmenuje, rozhoří se mu tváře.

Nějakou záhadou přesto dostane jízdenku a k tomu i pár neurčitých instrukcí, jak se dostat do kampusu. Sjede ještě po dalších schodech.

Dole je nástupiště, které se jako malý sráz svažuje do kolejiště, a zdi jsou polepené plakáty s reklamami na lék proti zácpě a pozvánkami na komediální show. Vlak přirachotí jako kulka z pistole otrávená životem. Finlay nastoupí jako všichni ostatní. Oběma rukama se chytí tyče a tašku si přidržuje mezi holeněmi.

Když se dveře s povzdechem otevřou a vypustí ho na svobodu, Finlay vypadne ven. Lidé do něj strkají a tlačí, cpou se a šlapou mu na paty, dokud nemá kašdické nervové zakončení rozdrásané do živého.

Nejdřív si musí jít vyzvednout klíče od pokoje, držené jako rukojmí v jakési budově daleko od něj — to jen aby to měl zábavné a aby ho to zmátlo. Finlay

si vystojí frontu plnou studentů, nepoutá na sebe pozornost, a jakmile přijde na řadu, odvykládá u pultíku správné informace.

S klíčem v ruce se vydá tam, kde teď bude bydlet. Jakýmsi zázrakem dorazí na místo akorát ve chvíli, kdy mu umře telefon. Sleduje, jak malá pohybuující se tečka reprezentující jeho samotného na mapě zabliká a zčerná.

Pak zvedne hlavu.

Tyčí se tam naleštěná cedule s nápisem STUDENTSKÁ KOLEJ GLASGOWSKÉ UNIVERZITY a šipka ukazuje na šedohnědou bytovku přímo před ním. Zdá se, že pokojů tam bude ažaž, ale přesto budova vypadá čistě a obyvatelně.

Finlay se s taškou vystrachá po betonových schodech a zmáčkne zvonek. Čeká. Dveře se otevrou. Nakoukne dovnitř. Nikde nikdo. Jenom další schodiště.

Jakmile po něm vystoupá, projde klikatou chodbou, až nakonec najde dveře ke svému přidělenému ubytování.

Otočí klíčem a otevře je. A...

V hostelech nikdy neměl chvilku klidu. V jednom kuse přicházeli a odcházeli lidé, mluvili, chrápali, smáli se, šeptali. Už bydlel v bytě se šesti místnostmi, s osmi, s dvaceti.

Ale když teď Finlay vstoupí do pokoje, jeho smysly přetíží ticho.

Zamračí se. Rozhlédne se. V rohu stojí malý pracovní stůl, u stěny knihovna. V tu chvíli si Finlay všimne, že je tam jenom jedna postel. Jedna skromná

maličká postýlka přiražená ke zdi, skoro jako by se styděla.

Má pokoj pro sebe.

Že by si to na těch webových stránkách špatně přečetl? Jak mu mohlo uniknout, že si požádal o samostatný pokoj?

Není ani tak malý. Je tam dost místa na to, aby si dovnitř postavil kolo a nevrážel do něj. Má i koupelnu. Finlay odloží věci a vkročí do ní. Umyvadlo, záchod, sprcha. Jenom pro něj.

Finlay pochoduje v kruzích, jako by byl nějaká simulace a hráč, který ho ovládá, se to teprve začínal učit. Pořád dokola ho to nutí roztahovat a zatahovat dveře sprchového koutu. Pouštět a zavírat vodu v umyvadle. Všechno funguje.

„Ty vole,“ zašeptá. V zrcadle vidí, jak se mu ta slova tvoří na rtech. Plavé vlasy má teď zpocené, světlehnědé oči za brýlemi s tenkými obroučkami nemrkají, tváře má rudé, jako ošlehané větrem.

Čeká, až se dostaví příval štěstí, až mu radosti explodují všechny orgány v těle, jak si myslel, že se stane.

Finlay nikdy na žádném místě nesetřval dlouho. Od té doby, co před pár měsíci začal být na náhradní péči moc starý a vyšel střední školu, jenom pendloval mezi hostely, občas si našel nějakou nárázovou brigádu a zabíjel čas, dokud nenastoupí na univerzitu. Přihlášku si samozřejmě podal dávno předtím, než střední dokončil — vedle závěrečných esejí zuřivě vypisoval i formuláře na stipendia. Finlay udělal

maximum pro to, aby ho vzali přednostně a všechno bylo nachystané. Záchranná síť sociálních služeb se o jeho osmnáctých narozeninách roztrhala ve švech, ale on si stejně nedovolil na ni spoléhat, ani když ještě v jejich péči byl. Svoji svobodu si pečlivě naplánoval. Do poslední sekundy.

A teď je to konečně tady.

Pro tohle trpěl: kvůli tomu se učil, potil, plakal a snažil se. Všechno, co se stalo před třemi lety u Svätého Ondřeje, už měl dávno odváť vítr, jako vzpomínku měnící se v prach, zatímco se před ním rozprostírá jeho nový život.

Jenže Finlay si připadá úplně stejně jako vždycky.

Je v šoku. Prostě v šoku. Změny se dějí pomalu a on je možná spíš musí zařídit sám než jenom čekat, že k nim dojde.

Finlay vydechne, aby z hrudi setřásl dusivý tlak, a zamíří na orientaci pro prváky.

Jako polský imigrant druhé generace, a k tomu odchovanec náhradní péče Finlay vždycky bojoval se svou identitou. Chybí mu ty dvě věci, díky nimž je člověk celistvý: kulturní zázemí a rodiče. Tam, kde by měla být jeho minulost, zeje obří díra. Finlay se ji snažil zaplnit sám, ovšem když se pokoušel učít polsky a nešlo mu to, jen to v něm vyvolalo pocit ztráty. Nemělo by mu to jít levou zadní? Neměla by mu jeho rodná řeč jednoduše padnout do pusy?

Samozřejmě si vzpomíná na nákupy ve východoevropských potravinách, kde se prodávaly hotové

pirohy, nakládání sledi, housky z kynutého těsta a bramborové placky se zakysanou smetanou — ale tyhle věci jako by k němu nikdy tak docela nepatřily, stejně jako k němu nepatří italská pizza nebo indické kari. Jsou to jenom jídla z různých koutů světa.

Nepřipadá si jako Polák, protože si ho nikdy nikdo k sobě neposadil a tenhle aspekt jeho osobnosti ho nenaučil. Jeho máma se těmhle otázkám vyhýbala nebo mu rovnou řekla, ať se přestane ptát. Nejspíš to pro ni bylo bolestivé téma. Jenže to znamenalo, že se k němu nedostaly vůbec žádné fotografie, rodinné recepty, poděděné oblečení. Nikoho ani vzdáleně připomínajícího otce nikdy nepotkal, takže tohle prázdné místo si umí zaplnit filmy, knihami, svou vlastní představivostí. S matkou je to jiné. Mezeru po ní nezaplňuje nic.

Finlay se na ni snaží nemyslet. Občas myslí na Polsko. Nikdy tam nebyl. Přesto se víc než jako cokoli jiného cítí jako Skot. Je jako obchody na růžku a dlážděné ulice, smog v jízdnicích pruzích pro autobusy a vůně přesolené tresky s hranolky. Ale cítit se jako Skot a být Skot jsou dvě rozdílné věci.

Finlay někdy přemýšlí, proč ho jeho máma pojmenovala Finlay. Jestli na to jméno narazila v nějakém internetovém seznamu jmen pro miminka nebo jestli aktivně hledala co nejskotštější jméno, co existuje. *Fionnlagh*. Ze skotské gaelštiny. „Plavovlasý válečník.“ Zjevně chtěla, aby zapadl.

Jeho máma se jmenovala Kasia.

3 BANJO

Když se Banjo po *tom incidentu s Kylem a smetím* vrátí do školy, už se to rozneslo. Na chlapeckých záchodech, na chodbách, prostě všude jsou nalepené lístečky, jako by byl princezna v přestrojení.

A aby to bylo naprosto dokonalé, stojí na nich:

Vyhýbejte se na chodbách tomu zrzkovi. Nedívejte se přímo na něj, a pokud si vás všimne, zachovejte klid, nehýbejte se a neustupujte. Vyprovokuje ho například:

- 1. Házení odpadků na zem*
- 2. Nadávání na školníky*
- 3. Staří chlapi*

Do zrzků Banjovi nadávají už od základky. Fakt děsně originální.

Jenže se ukáže, že s Kylem chodí do třídy, a teď musí přetrpět posměšky a narážky. Lidé mu začali říkat Odpadák anebo Ten prvák, co zmlátil Kylea Simmonse. Všichni přitom vědí, že do prdele není

žádný prvák. Ale je to narážka na Banjovu výšku, protože je evidentně asi tak poloviční než všichni ostatní.

Je to porucha růstu, říkal ten doktor, která může být zapříčiněná nedostatkem spánku nebo špatnou výživou...

Banjo při té vzpomínce zaskřípá zuby a zabolí ho na hrudi.

Na chodbě projde kolem Kylea, který změní směr a narazí ho na skříňky. Banjo už chodil na spoustu příšerných škol, ale tahle teda vede.

Takže když uvidí ten leták, zarazí se.

Atletika — konkurz

Pondělí 16.00

Čtvrtý až šestý ročník

Běhání. Fajn. O běhání něco ví. Vezme do ruky propisku.

„Tak jo, šestáci, seřadte se mi tady.“ Jejich tělocvičárka Andersonová ukáže stranou. Vlasy má stažené do vysokého culíku a tváří se profesionálně. Banjo zatím neměl to potěšení se s ní seznámit, ale už po dvou vteřinách konkurzu do atletického oddílu odhadl, jaká asi bude: přísná, upjatá, nepřátelská.

Rozestaví se na běžeckém oválu s červeným gumovým povrchem. Je tady Kyle, no jistě. Banja si ne všímá a všichni ostatní se opičí po něm. Lidé se odsunují, aby se ho nedotkli — z každé strany má asi kilometr volného místa. Jako by byl infekční.

„Jméno?“ Andersonová civí do papíru na podložce, ani nezvedne pohled.

„Banjo,“ zamumlá on.

„To je ten Odpadák?“ „Jak že se jmenuje?“ „To si vymyslel?“ „Nechodí o ročník níž?“ „Akorát se sem přistěhoval, ne?“ „Myslím, že je v pěstounský péči nebo co.“ „Rodiče mu chcípli?“ „Ne, prej jsou to dealeři.“

Banjo hledí přímo před sebe.

Andersonová si ho odškrtně a jde dál.

Připraví se na start. Banjo skončí namačkaný mezi dvěma kluky, kteří zjevně znají Kylea, a když Andersonová hvízdne na píšťalku, připadá jim jako nejtípnější věc na světě ho vystrkat z pozice.

Ale pak už Banjo běží. Chladný vzduch mu je na kůži tak příjemný, že nezáleží na ničem jiném než na vůni ledového vzduchu v chřípí, na vlhké trávě, na špinavém dešti. Jeho nohy pleskají o zem a on zavře oči. Běhání je Banjova osobní forma terapie. Žádné mluvení. Žádné otázky.

Běhání je ale taky druh vzteku. Zuřivý, rozhodný pohyb každé části jeho těla. Občas když Banjo utíká, zdá se mu, jako by mohl rovnou vyletět z kůže, jako by mohl opustit svoje tělo a tu neklidnou propast hněvu a aspoň pro jednou se kurva cítit nějak jinak.

Vepředu jsou dva lidé. Banjo napne síly a donutí se zrychlit.

Sprintem proběhne cílovou čarou. Všichni ostatní doběhnou za ním jako poryv větru v jeho zádech.

„Padesát čtyři sekund,“ oznámí Andersonová s uznale zvednutým obočím. Banjo s rukama opřenými o kolena ztěžka oddechuje. „To je snad rekord.“

„Blbost!“ zařve povědomý hlas. „To je blbost! Podváděl!“

Banjo vzhlédne.

„Celou dobu jsem vedl! Musel to vzít nějakou zkratkou!“ Kyle mává rukou, celý udýchaný a s rudými skvrnami ve tváři. Po stranách brady mu odkapává pot a kůže červená jako řepa škaredě kontrastuje s jeho blondatými vlasy.

„Kyle.“ Tělocvikářčin hlas zpřísní. „To by stačilo.“

Kyle zaskřípá zuby a hrudník se mu vzdouvá. Střelí po Banjovi pohledem tak ostrým, že to je až k smíchu. Kristepane. Ten teda neumí prohrávat.

„Trénuješ?“ zeptá se Andersonová a soustředí se pouze na něj.

Banja to vyvede z míry. Zamrká. „Ehm, jenom tak vobčas.“

Ale nikdy v týmu. Nikdy ve škole.

Andersonová nakloní hlavu. „Tys nikdy nechodil do žádného oddílu?“

Ježíši, Banja z těch komplimentů pod límečkem polévá horko. „Ne.“

Tohle je normálně do hlavních zpráv: možná existuje něco, co mu *jde*.

Zatímco Andersonová odchází, Banjo si otírá pot z čela a v ohbí lokte skrývá úsměv. Když tělocvikářka oznamuje, kdo se do týmu dostal, Banjovo jméno

vyhlásí jako první. Hned za ním je samozřejmě Kyle. Ale Banjo teď patří do oddílu.

Nadšení mu připadá jako zvláštní emoce. Neví, jestli má radost, nebo jestli se mu zvedá žaludek.

Šatnu zamořuje tělesné teplo zhruba dvaceti kluků, co všichni ztěžka oddechují a potí se a sprchují se a smějí se a prdí. Banjo se snaží nepoutat na sebe pozornost, obzvláště tu Kyleovu, a hrabe se v batohu posetém všemožnými fleky od různých nesmyslů a jedním od rozmačkaného banánu, na který zapomněl.

Na paži ucítí horoucí sevření.

Kyle se nakloní blíž. „Hej.“ V prstech zmáčkne Banjovu kůži. „Dáme si odvetu. Žádný podvá–“

Banjo mu paži zuřivě vytrhne, protože ten neočekávaný dotek je jako vtírání alkoholu do rány.

Kyle zamrká. Ta důraznost ho překvapila.

„Jasně,“ odpoví Banjo. „Klidně hned.“

Kyle pozvedne obočí v posměšné grimase, ale pak kývne na nějaké jiné kluky. Ti si popravdě povzdechnou, celí vyčerpaní, ale jakmile si posbírají věci, všichni zamíří ven. Trénink už skončil. Dráha je prázdná.

Kyleovi kamarádíčky se postaví na konec dráhy a Banjo s Kylem se mezitím seřadí na startu. Mezi ostatními je dokonce jeden, co má stopky.

„Start!“ křikne ten kluk.

Oba vystřelí jako z pistole. Za zhruba čtyři vteřiny je vymalováno. Banjo vyhraje.

Kyle ke konci lapá po dechu, ale s falešnou grácií se usměje a horní ret se mu tou silou zkroutí. „Odpadák válí.“

Banjo se u tak trapné věty ošije. „No jo.“ Pokusí se protlačit kolem něj.

„Ale, neodcházej!“ Kyle rozpřáhne ruce. „Naučte nás, jak se to správně dělá, pane Moudrý!“

„Děsně vtipný,“ odsekne Banjo a projede jím vlna podráždění.

„To bude tím sbíráním smetí,“ pokračuje Kyle. Jeden jeho kumpán se zasměje, zbytek se tváří znuděně. „Musíš udržovat formu.“

„Hele, co po mně kurva chceš?“ utrhne se na něj Banjo. „Prachy na voběd nebo co?“

Kyle se zazubí ještě víc. „Když nabízíš.“

„Kristepane,“ utrousí Banjo. Nenapadne ho žádná pohotová poznámka, což ho rozčílí ještě víc. Znovu se zkusí pohnout. Kyle před něj skočí. Chce Banja vyprovokovat. Chce se prát. Banjo ten pocit dobře zná.

Strčí do něj tak silně, až Kyle zakopne a přistane přímo na zadku. Jeho kámoši se překvapeně zahihňají.

Kyle ho divoce propaluje pohledem jako smyslů zbavený. Honem se postaví a žíly na krku mu naběhnou.

„Nech to bejt, Kyle.“ Někdo mu položí ruku na rameno.

„No tak, vždyť je z děcáku nebo co. Pojdme pryč,“ dodá kdosi další.

Mluví, jako by tam Banjo ani nebyl. Jako by tam místo něj bylo prázdné místo. Hrozí, že ho za okamžik pohltí obrovská vlna. Banjo už ji vidí na obzoru.

Kyle do něj štouchne napjatými prsty. Čelisti má pevně sevřené.

Banjo však stojí pevně. Nehodlá se nechat vyprovokovat. „Uhni.“

„Ne.“ Kyle se ještě o něco přiblíží a cení zuby jako pes.

„Ježíši, prostě mi kurva *uhni!*“ zaječí Banjo.

Kyle ho praští do obličeje.

Banjo to nečeká. Hlava se mu zvrátí dozadu a v krku mu bolestivě křupne. To síla toho úderu ho na tom překvapí.

Zhroutí se na zem a vyrazí si dech, jako by jeho záda a hrudník nabouraly do sebe.

Zatímco leží, Kyle ho nakopne do boku.

Bezbranný Banjo se stočí do klubíčka.

„Kyle!“

„Do prdele!“

V dohledu nikdo není. Kyle se odváže: začne na něj skákat a zrcadlí tím jejich první rvačku. Banjo sevře čelisti. V ústech se mu rozlije krev. Bolest mu krucinál vystřeluje až do zubů.

Nehýbá se. Jeho tělo se prostě zablokuje. Možná to vyvolala nějaká vzpomínka, *reakce na trauma*, nesignifický shluk slov, co jako by vypadl z pusy terapeutovi. Nebo je to možná tím, že dneska po tom nebažil. Banjo si náhle uvědomí, že tyhle rány postrádají smysl. Vyhledávat je postrádá smysl. Potřebuje, aby

se ho někdo dotýkal, ale tohle se nepočítá. Tohle necítí.

Obrátí oči k nebi. K nekonečné obloze. Soustředí se jenom na ni.

„Kyle!“

Kyle na Banja svrchu hledí. Na kloubech prstů má krev. Ta je i na Banjově jazyku, v jeho ústech, v nose, v hrdle. Banjo odlepí pohled od nebe a zakření se na Kylea. Jeho zuby jsou mokré a rudé. V ústech má kovovou pachut.

„Kurvafix!“ zařve jeden z Kyleových kamarádů, drží se rukama za černé vlasy a snědou pleť má zvláště našedlou.

„Debile.“ Další do Kylea strčí.

Všichni utečou.

Banjo se pomalu přetočí. Vyplivne z pusy kaluž krve. Vyzkouší, jak moc může dýchat. Nádechy bolí, ale ze zkušenosti ví, že nemá nic zlomeného. Leží tam, dokud se vzduch neochladí a obloha nepotemní. Jediný důvod, proč se Banjo nakonec zvedne ze země, je jeho pitomá večerka. To je život.

4

FINLAY

Když Finlay vejde do kampusu, bzučí to tam jako v úle. Samé zvuky a lidé, dobrovolníci poletující okolo v mikinách s fialovým logem Glasgowské univerzity a s letáky nachystanými v rukou. Na začátku září ještě ve Skotsku není přímo lezavá zima, ale rozhodně bývá zataženo a chladno.

V řadách tam stojí bílé stánky rozestavené do čtverců a nad nimi vlají transparenty. Na pultících leží prospekty ke studentským kroužkům, spolu s kartičkami inzerujícími pizzu zdarma a nejmrňavější plechovku koly na světě. Padesát mililitrů. Nicméně je to zadarmo a Finlay ve frontě stráví směšně dlouhou dobu — což mu ale stejně připadá jako dobře strávený čas, když onu pizzu i s kolou uchvátí. Jen tak se tam bezcílně potuluje. Každých pár minut ho s nadějí zastaví náboráři do různých klubů. *Přidej se sem, tady to podepiš, prosím přispěj, dneska přijď.* Finlay přikyvuje a usmívá se.

Pro čtyřletý kurz ošetrovatelství se rozhodl, protože je masochista. Ne, to je lež: chce být ošetrovatel, chce pomáhat lidem, přispívat k blahu společnosti. Ne, vlastně tohle je ta opravdová lež. Pravdou je, že ošetrovatelství je stabilní práce. Měl na výběr buď mezi ním, nebo profesionálním smažením hranolků. Ale navzdory tomu, že studenti na bakalářském studiu ve Skotsku neplatí školné, Finlayho naděje a sny a celá budoucnost závisí na stipendiu, které se mu podařilo získat. Je to jednorázová roční platba, kterou právě dostal a teď si ji musí rozdělit na části.

Aby prošel do dalšího ročníku, stačí mu z každé zkoušky dostat minimálně čtyřicet procent. To je méně než polovina. Žádný stres.

Přestože je ošetrovatelství stabilní zaměstnání, Finlay si do doby, než dostane diplom, stejně musí najít práci. Aspoň nějakou brigádu. Chvíli bydlel a pracoval v Hamiltonu, jenom dočasně v jednom fastfoodu a v přechodném ubytování, aby překlenul dobu, kdy nastoupí na vysokou. Teď si musí hledat brigádu někde poblíž a pak vzít v potaz hodiny, které bude potřebovat k tomu, aby přežil, něco si vydělal a zároveň zvládal rozvrh.

Ale to pro dnešek ještě počká.

Finlay se v tichosti potuluje kolem, očima přejíždí tváře a pak...

Zarazí se, sklopí zrak. Hoří mu tváře. *Pane na nebesích.*

U jednoho stánku stojí kluk. Je neuvěřitelně nádherný.

Finlay má na sobě plandavé džíny. Takový ten typ plandavých džínů, které si lidé oblékají akorát na cesty nebo když se jen tak poflakují, protože až tak beztvaré a obnošené jsou. Díry na kolenou, vytahané nitky. Je si bolestně vědom každyčké skvrny na své mikině, jenže pod ní má prodřené tričko, jehož kdysi zářivě barevné logo už se skoro nedá přečíst.

Finlay si nedokáže pomoci. Znovu zvedne pohled.

Je to jako rána na solar, někam mezi břicho a plíce.

Pan Dokonalý je vysoký a štíhlý, má snědou pleť, široká ramena a nosí se tak jaksi bezstarostně. Je vidět jenom z profilu a má lesklé černé vlasy, spíš delší, co se mu na zátylku kroutí, ale vpředu je má sčesané do úhledných kaskád. Zvedne ruku a prohrábne si je prsty. Tmavé oči, úzký orlí nos, ostrá brada. Úsměv, jako když vyjde sluníčko. Od základu změní podstatu jeho tváře.

Finlay stojí jako přimrazený. Pak se otočí na patě a uteče. Najde úkryt za regálem s pokojovými rostlinami čekajícími na nový domov. Když se znovu odváží ke stánkům, po panu Dokonalém se slehla zem.

Nějaký kolemjdoucí mu vnutí do ruky letáček. Finlay sklopí oči.

9.30–11.30 Uvítání a úvod, obor Ošetřovatelství.

Krucí. O tomhle měl vědět? Kdyby se tam vydal teď, stihl by druhou hodinu. Není to tak daleko.

Finlay budovu během několika minut najde. Vplíží se do zadní části posluchárny a posadí se tři řady

za všechny ostatní, hned vedle uličky, aby mohl kdykoli zmizet.

Vpředu stojí dva studentští zástupci s odznáčky na džínových bundách, barevnými vlasy a zářivými úsměvy, které jim při mluvení křečovitě napínají ústa.

„Teď máte šanci zjistit, co je na Glasgow tak skvělého!“ gestikuluje jeden. „Můžete se skamarádit s novými lidmi, vyzkoušet nové věci — ano, taky jste tu, abyste se něco naučili, a kurz je dost náročný, ale čekají vás nejlepší roky vašeho života...“

„Ahoj.“ Finlayho v uchu zašimrá čísi hlas, tichý a jemný.

Finlay se otočí.

Okny do místnosti svítí slunce. V uličce stojí pan Dokonalý. Přímo vedle Finlayho.

Co to má být za zvrácenou hříčku osudu?

PD má na sobě uhlově šedé kalhoty, vlněný kabát, bílou polokošili pečlivě zastrčenou do kalhot a křížem přehozenou stylovou koženou tašku: zjevně jde po estetice snoba z přípravky. Popruh svírají jeho snědé ruce — dlouhé prsty s hranatými nehty, na palci prstýnek a na zápěstí stříbrné hodinky.

Když se střetnou pohledem, Finlay ucítí, jak jím prochází výboj jako od statické elektřiny. Připadá si zvláště, podivně, jako by toho člověka poznával.

To samozřejmě nemůže být pravda.

„Nejsem si jistej, jestli tady jsem správně,“ pokračuje PD tichým hlasem.